

Doğru bilgi doğru kaynaktan alınır...

ÇAMLICA BASIM YAYIN / 172

Adâlet Timsâli
Hazret-i Ömeru'l-Fârûk
Radiyallâhu Anh

AHMED CEVDET PAŞA

Hazırlayanlar
Abdullah SATUN - Soner DEMİRSOY

Genel Yayın Yönetmeni
Ömer YILMAZ

Editörler
Osman DOĞAN
İbrahim COŞKUN

Sanat Yönetmeni
Sedat YAZILITAŞ

Grafik Tasarım
Fatih DEVREZ

Kapak Tasarım
Sedat YAZILITAŞ

1. Baskı: İstanbul 2014 (3.000 adet)
2. Baskı: İstanbul 2015 (10.000 adet)

Baskı ve Cilt
Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 54 Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Tel: 0212 657 88 00 (pbx)
Matbaa Sertifika No: 16384

ISBN: 978-605-9964-15-9

ÇAMLICA

İnciliçavuş Sok. No: 27/1 Sultanahmet - İSTANBUL
Tel-Faks: 0212 512 41 01
www.camlicabasim.com / bilgi@camlicabasim.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları
Çamlıca Basım Yayın ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

ADÂLET TİMSÂLİ

Hazret-i
Ömeru'l
Fârûk (r.a.)

Ahmed Cevdet Paşa

ÇAMLIĞA

İstanbul 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
------------	---

HAZRET-İ ÖMERU'L FÂRÛK RADIYALLÂHU ANH'IN HİLÂFETİ

Hicretin On Üçüncü Senesi (M. 634)

Hazret-i Ömer'in Halife Tayin Edilmesi.....	13
Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk'ın Vasiyetnâmesi.....	14
Köprü Savaşı.....	18
Sa'd bin Ebî Vakkas'ın Kumandanlığı.....	22
Muhtelif Hadiseler.....	24
Sa'd bin Ebî Vakkas Ordusunun Kadisiyye'ye Hareketi.....	25
Hülâsa.....	26
Şam'ın Fethi.....	26
Ürdün'ün Fethi.....	28
Irak Savaşları.....	28
Rüstem'in Ordu Kumandanlığı.....	29
Müslüman Elçilerinin Medâyin'e gidip gelmeleri.....	30
Rüstem'in Kadisiyye'ye Hareketi.....	32
Kadisiyye Savaşı.....	35
Übülle'nin Fethi.....	49
Teravîh Namazının Cemaatle Kılınması.....	50

Hicretin On Beşinci Senesi (M. 636)

Şam Hadiseleri.....	50
Maaş Tertip Edilmesi.....	55
Irak Hadiseleri.....	58
Medâyin'in Kuşatılması.....	59

Hicretin On Altıncı Senesi (M. 637)

Medayin'in Fethi.....	60
Tikrit, Musul ve Ninova'nın Fethi.....	64
Celûlâ Vak'ası, Hulvân ve Mâsebezân'ın Fethi.....	65
Muhtelif Hadiseler.....	66

Hicretin On Yedinci Senesi (M. 638)

Kûfe ve Basra Şehirlerinin Kuruluşu.....	67
El-Cezire ve Ermeniyye'nin Fethedilmesi.....	69
Basra Tarafında Yapılan Savaş.....	70
Bahreyn Seferi ve Basra'nın Bazı Halleri.....	71
Râmhürmüz, Tüster'in Fethi ve Hürmüzân'ın Esareti.....	73
Sûs ve Cündişâpûr'un Fethi.....	74

Hicretin On Sekizinci Senesi (M. 639)

Kıtlık ve Veba Hastalığının Çıkması.....	75
--	----

Hicretin On Dokuzuncu Senesi (M. 640)

Hülâsa.....	77
Mısır'ın Fethi.....	78

Hicretin Yirminci Senesi (M. 641)

İskenderiyye'nin Fethi.....	81
Muhtelif Hadiseler.....	83
Irak'taki Diğer Hadiseler.....	83

Hicretin Yirmi Birinci Senesi Hadiseleri (M. 642)

Hemedan ve İsfahan'ın Fethi.....	91
Muhtelif Hadiseler.....	93

Hicretin Yirmi İkinci Senesi (M. 642/643)

Bazı Hemedân Hadiseleri.....	93
Kazvin ve Zencan'ın Fethi.....	94
Rey, Kumis, Cürcân ve Taberistan'ın Fethi.....	94
Azerbaycan, Şehr-i Zor ve Derbend'in Fethi.....	95
İran'ın İç Kesimlerinin Fethedilmesi.....	96
Horasan'ın Fethi.....	98

Hicretin Yirmi Üçüncü Senesi (M. 644)

Yapılan Fetihler.....	100
Hazret-i Ömer (r.a.) Devrinde Meydana Gelen Hadiseler.....	101
Hazret-i Ömer'in (r.a.) Vefatı.....	107
Hazret-i Ömer (r.a.) Efendimiz'in Evlatları.....	112
Hazret-i Ömer (r.a.) Bahsi Hakkında Son Söz.....	112

ÖNSÖZ

Hazret-i Ömer (r.a), Hazret-i Ebûbekir'den sonra Ashâb-ı Kirâm'ın en faziletlisi ve Peygamberimiz (s.a.v.)'in ikinci halifesidir. Hulefa-i Raşidin'den ve Aşere-i Mübeşşere'den yani cennetle müjdelenen on sahabeden biridir. Hicretten kırk sene önce Mekke'de doğdu. Dokuzuncu dedesi olan Ka'b'da soyu Peygamberimiz (s.a.v.)'in soyu ile birleşir.

Peygamberimiz (s.a.v.) onun hakkında “Allâhü Teâlâ, hakkı Ömer'in lisanı ve kalbi üzere kıldı. O Fârûk'tur. Allah, onunla hak ile bâtil arasını ayırdetti” buyurmuş ve lakabı da hak ile bâtili ayıran manasında “Fârûk” olmuştur.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.): “Yâ Rabb, bu dîni Ebû Cehil ile yâhud Ömer bin Hattâb ile azîz et” (Câmiu'l-kebîr) diye Cenâb-ı Hakk'a duâ etmişti. O vakit Kureyş içinde en fazla hatırı sayılan bu ikisi idi. Peygamberimiz (s.a.v.)'in duâsı bereketiyle bu şeref Hazret-i Ömer'e nasip oldu.

Ömer Müslüman olunca, hakkında “Ey Peygamber! Sana ve sana tabi olan mü'minlere Allah yeter” mealindeki Enfâl Suresi'nin altmış dördüncü âyet-i kerîmesi nazil oldu. Ömer'in Müslüman olmasıyla İslâmiyet alenen, açıktan yayılmaya başladı.

Ashâb-ı Kirâm Mekke'den Medine'ye gizli hicret ederken Hazret-i Ömer kılıcını kuşandı, yanına oklarını ve mızrağını alıp Kâbe'yi açıkça 7 defa tavaf etti. Orada bulunan müşriklere yüksek sesle şunları söyledi:

“İşte ben de dinimi korumak için Allah yolunda hicret ediyorum. Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak, anasını ağlatmak isteyen varsa karşıma çıksın.” Yanında bir hayli Müslüman ile açıkça Medine’ye hicret etti.

Resûlullâh Efendimiz (s.a.v.): “Benim semada iki vezîrim ve yeryüzünde iki vezirim vardır. Semadaki iki vezirim Cebrâil ile Mîkâil’dir. Yeryüzünde olan iki vezîrim Ebûbekir ve Ömer’dir” (Câmiu’s-sağîr, Suyûtî) ve: “Eğer benden sonra peygamber gönderilseydi, muhakkak Ömer bin Hattâb olurdu” (Kenzü’l-ummal) buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Ömer bin Hattâb’ın (r.a.) elini tutmuştu. Hz. Ömer, “Yâ Resûlallâh! Vallâhi seni canımdan başka her şeyden daha çok seviyorum.” dedi.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

“Ey Ömer! Nefsim kudretinde olan Allah’a yemin ederim ki; beni canından da çok sevmedikçe kâmil mü’min olamazsın.” buyurdu. Hz. Ömer:

“Öyle ise yâ Resûlallâh! Şimdi seni canımdan daha çok seviyorum.” deyince Peygamber Efendimiz (s.a.v.) “Şimdi kâmil mü’min oldun, ey Ömer!” buyurdular. (Sahih-i Buhârî)

Yine Peygamber Efendimiz (s.a.v.); “Ömer’e buğzeden, gerçekten bana buğzetmiştir. Ömer’i seven, muhakkak beni sevmiştir. Cenâb-ı Allah, Arefe gecesinde bütün mü’minlerle umumi olarak ve Ömer ile hususi olarak öğünmüştür. Cenâb-ı Allah’ın gönderdiği her peygamberin ümmeti içinde konuşulan bir kimse olur. Benim ümmetin içinde biri varsa, o da Ömerdir.” (İbn-i Asâkir)

Hazreti Ebûbekir’e ilk bîat eden Hazret-i Ömer’dir. Bundan sonra da her işinde halifeye yardım edip, Onun hizmetinde bulundu. Hazret-i Ebûbekir vefatına yakın, Ashâb-ı Kirâm’ın (r.anhüm) ileri gelenlerini çağırıp görüştükten sonra, Hazret-i

Ömer'i halife tayin etti. Hazret-i Ömer hicretin on üçüncü yılında halife oldu. On sene altı ay ve yedi gün adaletle halifelik yaptı. Hilafeti sırasında o zamanın iki büyük devleti olan Bizans ve Sâsâni İmparatorluklarının hâkimiyeti altında bulunan Suriye, Filistin, Mısır, Irak ve İran'ı İslâm Devleti'nin sınırları içine kattı. Kuzey Afrika'dan Türkistan'a Azerbaycan'dan Yemen'e kadar uzanan ve iki milyon kilometre kareden büyük olan İslâm Devleti'ni, kurduğu mükemmel müesseselerle idare etti.

Çamlica Basım Yayın olarak Osmanlı Devleti'nin son devir devlet adamı ve tarihçilerinden Ahmed Cevdet Paşa'nın Kısâs-ı Enbiyâ ve Tevârlh-i Hulefâ isimli eserinden "Peygamberler Tarihi ve Peygamberimiz (s.a.v.)"ın hayatıyla ilgili kısımları yayınlamıştık. Elinizdeki bu eserde yine aynı kitabın devamı olan "Hazret-i Ömer (r.a.)"ın hilafet devrini anlatan kısmını sadeleştirdik.

Abdullah SATUN - Soner DEMİRSOY

HAZRET-İ ÖMERU'L FÂRÛK RADIYALLÂHU ANH'IN HİLÂFETİ

Hicretin On Üçüncü Senesi (M. 634)

Hazret-i Ömer'in Halife Tayin Edilmesi

Hazret-i Ebûbekir radiyallahu anh, Hicretin 13. senesinin Cemaziyelahir ayının yedisinde hastalanıp on beş gün Mescid-i Şerif'e çıkamadı ve imamlığı Hazret-i Ömer radiyallahu anh'a havale buyurdu.

Halifelige de onu münâsib gördü. Önce Abdurrahman bin Avf radiyallahu anh Hazretleri'ni çağırdı:

“Ömer'in hilâfeti hakkında ne dersin?” diye sordu.

“İstedüğinden daha iyidir. Fakat biraz şiddeti vardır” dediğinde:

“Onun şiddeti benim yumuşaklığımı düzeltmek içindir. İş, kendi başına kaldığında hiddet ve şiddet gibi hallerden vazgeçer. Ben, ona dikkat etmişim. Bir adama kızdığımda o, yumuşaklık gösterir ve birine yumuşaklık gösterdiğimde o, şiddet gösterir” diye buyurdu.

Sonra Osman-ı Zî'n-Nûreyn radiyallahu anh Hazretleri'ni çağırdı. Hazret-i Ömer'i ondan sordu. O da:

“İçi, dışından a'lâdır ve içimizde onun eşi ve benzeri yoktur” diye cevap verdi.

Sonra Saîd bin Zeyd ve Ensar'ın reisi Üseyd bin Hudayr ve diğer Muhacir ve Ensar'ın büyükleri ile görüştü.

Üseyd bin Hudayr:

“Bu işe muktedir bir zât lâzımdır ve Ömer'den daha münasibi yoktur” dedi.

Sonra Talha radiyallahu anh Hazretleri içeri girdi:

“Sen, Ömer’i, veliahd mı ettin? Sen varken onun halka nasıl muamele ettiğini gördün. Yalnız kaldığı halde ne yapmaz. Allah’ın huzuruna vardığında idare edilenleri senden sorar” dedi. Hazret-i Sıddîk “Beni kaldırıңыз” diye buyurdu. Kaldırıp oturttuklarında Hazret-i Talha’ya cevaben:

Rabbime kavuşunca benden sorduğunda: “Ya Rabbi! Kul-larının işlerini onların en hayırlısına havale ettim, diye cevap veririm” dedi.

Sonra Hazret-i Osman’a bir vasiyyetnâme yazdırdı ki, tercümesi şudur:

Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk’ın Vasiyyetnâmesi

Bismillâhi’r-Rahmani’r-Rahîm

“Bu vasiyyet Resûlullah Muhammed (s.a.v.)’in Halîfesi Ebûbekir’in dünya hayatının en son ve ahiret hayatının ilk anında, kâfirin îmana ve günahkârın tevbeyle geldiği bir halde ettiği ahid ve vasiyyettir. Ben, Ömer bin Hattab’ı Hilâfete seçtim. Onu dinleyin. Ona itaat edin. Hayrı araştırmada kusur etmedim. Eğer sabır ve adalet ederse beni tasdik etmiş olur ve eğer zulmeder ve yolunu değiştirirse ben gaybı bilmem. Ben ancak hayır murad ettim. Herkes amelinin cezasını bulur ve zulmedenler yakında ne ile muamele olunacaklarını bilir. Esselâmü aleyküm ve rahmetullah.”

Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk, bu ahidnâmeyi yazdırdıktan sonra başını pencereden çıkarıp dışarıda toplanmış olan Ashâb-ı Güzîn’e hitaben:

“Size bir Halîfe seçtim. Rızı mısınız?” diye sordu.

“Razıyız Resûlullah’ın halifesi!” dediler.

Ali bin Ebî Tâlib radiyallahu anh Hazretleri:

“Ömer'den başkasına razı olmayız” dedi. Hazret-i Sıddîk “Ömer”dir, diye buyurdu ve ahidnâme-yi kölesine verip dışarı gönderdi.

Ahidname okundu. Herkes “İştittik ve kabul ettik” dedi. Herkesten evvel Hazret-i Ali, Hazret-i Ömeru'l-Fârûk'un yanına vardı:

“Bu işi yapabilecek güvenilir olan işte bu zâttır” diye buyurdu.

Sonra Hazret-i Sıddîk, Hazret-i Ömeru'l-Fârûk'u yanına çağırarak ona birçok nasihat ve vasiyyet etti.

Bir aralık Selman-ı Fârisi ile diğer bazı Âshab-ı Güzîn radiyallahu anhum, Hazret-i Sıddîk'ın huzuruna girip:

“Bir nasîhat ediniz ki onunla amel edelim” dediklerinde:

“Yakında size pek çok rızık kapıları açılacak. Birkaç günlük ömre aldanıp da yarın Allah'ın huzurunda mahcûb olmanız” dedi.

Hazret-i Ebûbekir Hicretin on üç senesi Cemaziyelahir ayının sonuna sekiz gün kala Salı gecesini akşamla yatsı arasında altmış üç yaşında olduğu halde vefat etti. (Radiyallahu Anh)

Devlet mallarından yanında bir köle ile bir deve vardı ve kendisine devlet hazinesinden bir de kaftan verilmişti. Ölüm haline geldiğinde kızı Mü'minlerin annesi Âişe radiyallahu anhâ Hazretleri'ni çağırmuş ve:

“Biz halîfe olduğumuzdan beri Müslümanların dirhem ve dinarını yemedik. Onların orta hallilerinin yedikleri gibi yemekler yedik ve giydikleri gibi elbiseler giyindik. Bu köle, deve ve kaftan devlet malıdır. Biz Müslümanların ihtiyaçları ile meşgul iken onlarla faydalanırdık. Vefatımdan sonra üçünü de Ömer'e gönder” diye buyurmuştur.

Vefat ettiği zaman Hazret-i Âişe, onları Hazret-i Ömeru'l-Fârûk'a gönderdi. Hazret-i Ömer, Abdurrahman bin Avf ile otururken getirilen eşyaları görünce: